

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

לז.

עין משפט
נר מצוה

פג א מיי פ"ז מהל
מעשר הלכה א סמג
עשין קל"ה:
פד ב ג מיי פ"ח מהל
פסולי המוקדשין
הלכה ח:

רבינו חננאל

אומר שני לוגין שאני
עויר להפריש הרי הן
תרומה עשרה מעשר
ראשון תשעה מעשר שני,
ומיחל ושותה דברי ר'
מאיר, ור' יהודה ור'
יוסי ור' שמעון אוסרין.
ואקשינן וסבר ר' יוסי אין
בריה והא תנן ר' יוסי
אין שתי נשים [שלקחו
את קניניהן] בעירוב או
שנתנו דמי קניניהן בעירוב
לאיזה מהן שירצה מקריב
עולה. פי' כיון שהקריבה
לחטאת נתברר כי זו
שלקחה מתחילה לחטאת
וכן העולה, הנה אית ליה
לר' יוסי בריה, ופרק
רבה בהשתנו בנייהן בכך,
ועל כן א"ר יוסי איהו
שירצה מקריב חטאת.
ומאי אהא לאשמעינן
דרב חסדא דאמר
אין הקינן מתפרשות

אומר שני לוגין שאני עויר להפריש. תרומה מן המאה: הרי הן.
במכו: ומיחל מעשר שני שהוא יכול לתקן מיד בלא הפרעה לאחר
שקרא עליו שם יחללו בכל מקום שהוא על המעות ושומה מיד
ולאחר זמן יפריש התרומה והמעשר ואמרין הוצרך הדבר שזהו
תרומה: אוסרין. קס"ד השתא
למעמייהו משום דקסברי אין ברירה:
[זווי. זוגין]: צעירוב צשותפות:
לאיזה. מן הקינן שירצה צ' הפרידות
יקריב עולות לשתי הנשים ואת קן
הא' יקריב שתייהן חטאות לשתי הנשים
וכ"ש אם בא לחלק כל קן וקן פרידה
לעולה ופרידה לחטאת דשפיר דמי.
אלמלא מדקא אמר שמומר ליקח
קניניהן בעירוב מכלל דיש ברירה
לאמרין הוצרך הדבר שזו הפרידה
שהקריב לשמה של זו שלה היא דשם
בעלים צעין דאי אין ברירה איכא
למימר חטאת ועולה שהקריב לה לא
שלה היו אלא של הצרתה וקרנן הקרב
בשני בעלים קי"ל בפסחים (דף טז):
וצוצמים (דף טז). דליתו עולה לבעלים
וכ"ש בחטאת שלא לשמה או שלא לשם
בעליה לגמרי מיפסלא וקביעות שם
בעלים אינו תלוי בכהן: כשהסגנו.
הנשים ציניהן של מי שיקריב
הכהן לשמה תלוי שלה: אי הכי מאי
למימרא. כיון דבעת כהן
תלוי: קמ"ל דדרב חסדא. שאע"פ שהיה
כל קן וקן צפני עצמו אלא
שלקחום ביחד וסד"א על כרחו מכל קן
צריך לעשות חטאת ועולה ולא
יוכל לעשות מן הקן הא' שתי עולות
לשתי הנשים ומקן השני צ' חטאות
ללאו אדעתא דהכי יהציניהו קא משמע
לן כיון דלא אקבעיניהו בזהדיא
בשעת לקיחה לאמר פרידה זו חטאת
ופרידה זו עולה אפילו קבעום
לאחר לקיחה יכול הכהן לעשות
כמה שירצה: אין הקינן. של כל
מחוסרי כפרה מתפרשות איזו עולה
ואיזו חטאת:

מוסף רש"י

הרי הן תרומה גדולה, ואחר כך עושה ממה ששמייר עשה ממה שפריש מעשר ראשון ומשמייר חטאת ממות ומפריש מן תשעה למעשר שני (שעריה ב.ב.) ומיחל. מילא מעשר שני לוחין על מעות שיש לו צבת, דמה שיש לו פנאי לתקן יתקן, דהא באמריה בעלמא סגי (ב"ק טז) האילו ויכול לתקן באמריה בעלמא ולומר הרי הוא מחולל על מעות שיש לי בתוך הבית, לא המירו לו הכנסה לשמומו ולסמוך על הכריה, אבל בתרומה ושאר מעשרות אסמכתא אבריה ולאחר השבת בשפריש אמרין הוצרך הדבר שזו היא התרומה וזה לא שמה אלא חולין (וחז"ל י.ד.) וירודה מיד. דמלתא שקרא שם יאל לו מדי טעם ושהוא מילא יין לשמייהו הוא סגבר לתולין ולכשיהי' לו כלם ויאל מן הגוד לתרומה הוא הנכר לתרומה ויש ברירה (גישין ב.) ושהיה ממנו לאחר אלא שיהר שיומר ככלי שיעור התרומה והמעשרות (משעיה ב.ב.) וכשיהי' לו כלם יפריש גם התרומה ומעשר (יחזקא טו.) ר' יהודה ב"ר אוסרין. עד שפריש מעט דקסברי אין ברירה ואכל סוף וכו' יש לומר שהוא תרומה ומעשר (משעיה ב.ב.)

שני לוגין שאני עויר להפריש. ובע"כ לא נחשדו על תרומה גדולה כדאמרין בסוטה (דף מט.) כותים אפילו תרומה גדולה אין מפרישין ואע"כ דכפרק שלשה שאכלו (בבב"ב דף מו.) אמרין דכותאי עשורי מעשרי כראוי דבמאי דכתיב מזהר והירי ה"מ לאכול לעלמן אבל למכור לאחרים לא מעשרי דלא דרשי לפני עור לא תתן מכשול אלא כפשטיה ואע"כ דלינן חשודין על הגזל הכא לא חשיב ליה גזל דהוי ממון שאין לו מוצעין ועוד דכל זמן שלא הופרש אינו דומה שיהא גזל שעדיין לא נתחייב לימן לכהן או ללוי ומדע דע"כ לא נחשדו על הגזל וחשדי על המעשרות ועוד דסמכי אהא דלרשין צבצבא מליענא (דף פח.) עשר תעשר ואכלת ולא מוכר:

עשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני. לאו דוקא עשרה ותשעה דלחר שהסיר שני לוגין לתרומה גדולה פשו להו מאה נכי צ': מוציא. פ"ה מחלל על מעות ושומה מיד בלא הפרעה ואינו נראה דליתו יכול לחלל דדוקא צסיפא דהן מתני' גבי דמאי קמני

ומחלל על מעות משום דקבע לו מקום דהוי כמו הפרעה דקמני התם מעשר שני בצפוניו או בדרומו וצ"ע צין השמעות איירי דקמני (ט) בתוספתא וקדש עליו היום ולכן בדמאי יכול לקבוע עליו מקום דספק חשיכה מעשרין את הדמאי אבל כותים דודאי לא מעשרי הוי ודאי ולהכי לא קמני גבי כותים מעשר שני בצפוניו או בדרומו דקמני על דמאי ולא קמני נמי הכא ומחלל על מעות דקמני גבי דמאי אלא ומיחל פירושו (י) מתחיל או כמו שפי' רבינו הם דמיחל כמו מיהל בה"א פירוש מווג כמו סבאך מהול במים (ישעיה ה) ואחר השבת מפריש מעשר ראשון ושני דקמני בתוספתא עשרה הצאין אחריהן תשעה הצאין אחריהן דכיון שאין יכול לקבוע לו מקום אם היה שומה בלא ברירה נמי ברירה ולר' יהודה נמי קאמר רבה במסקנא דאית ליה ברירה והכא אסר משום דחייב לצביעת גוד ואילו צפ' יש צבור (בבב"ב דף מט.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא ר"מ ור' יהודה כרב אסי דאמר האחיין מתנה יורשין ומחלה לקוחות אלמלא מספקא להו ויש לחלק צין הכא שמצבר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עמיד להפריש להיא דאחיין שחלקו דליתו מצבר דבריו כלום וצמרובה (ב"ק דף טז.) דפריך דר' יוחנן אדרי' יוחנן דזהיהא דכל המתלקט אית ליה ברירה וזהיהא דאחיין שחלקו שמעינן דלית ליה ברירה וחזרו בו הש"ס מדבריו מתוך קושאן זו הוה מני לחלק כדפרי' אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הנלקט דקמני מתניתין וניחא ליה למימר לעולם לא תיפוך כדפי' לעיל ועוד דלא מני לחלק הכי דהא ר' יוחנן לית ליה ברירה אפילו היכא דמצבר ברש כל הגט (י) ר"ב יוסי ור"ש אוסרין. משמע דר' יוסי לית ליה ברירה וכן בסמוך גבי מעשר שני שיש לי צבתי מחולל על סלע שתעלה צדי מן הכיס וקשה דשמעינן לר' יוסי דאית ליה ברירה צמי שאלחו (גישין דף עג.) דתנן ר' יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מיית הוי גיעול אלמלא יש ברירה דהכי דייקנן ברש כל הגט (שם דף כה.) לר"י ופ"ה התם אע"כ דמנאי הוא צריך ברירה כיון דליתו צדו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו משום ברירה לא הוי גט והכי נמי בשמעתא חשיב ברירה אם בא חכם למזרח כו' ואע"כ דמתנה וכן ברש כל הגט (י) הריני בועליך ע"מ שירצה אבא כו' והא דאמר צמעתין הרי זה תרומה על זה אם ירדו גשמים כו' ה"ל לא הוי תרומה דפשיטא ליה דהויא תרומה היינו למאן דאית ליה ברירה קאמר ולמאן דמתלק צין מולה דעת ע"מנו לדעת אחרים ניחא אבל למאן דלא מחלק קשה וי"ל דהתם צביטין עומד הדבר להתצבר בודאי שהרי ימיה או ימות אבל הכא יכול להיות שלא יצא לידי הפרעה או לא יעלה סלע מן הכיס תמימה למאי דסלקא דעתך דלר' יהודה לית ליה ברירה א"כ סבר האחיין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ציובל כו' יוחנן וא"כ לא משכחת דמייתי בצורים אלא חד צר חד עד יהושע צן נון דאין להן אלא קנין פירות ור' יהודה אית ליה בהחובל (ב"ק דף טז.) דלאו כקנין הגוף דמי גבי דין יוס או יומים ולר' יוסי נמי לא משכחת לה דס"ל דאין ברירה וגבי דין יוס או יומים אין ללמוד בעלמא דהתם כבז קרא כספו ותחתיו ולהכי לא מייתי בהשולת דייק הש"ס בסוף השולת (גישין דף מט.) ותיריך ר"י דמדין יוס או יומים אין ללמוד בעלמא דהתם כבז קרא כספו ותחתיו ולהכי לא מייתי בהשולת כי מייתי היאה דשדה אחוזה: **אוסרין**. הקשה הש"ס מקוצי דהכא משמע אי טעמא דר"י משום בקיעת הגוד ליתא לדאיו מקמי מתני' ואילו צפ' דחולין (דף יד.) בשמעתין דנסבין מצרייא למימר דר"י היא מייתי דאיו צתר דמוקי טעמא דר"י משום בקיעת הגוד ושם פירשתי (ט) מה שני"ל: **והתניא ר' יוסי אוומר**. הוה מני לשנויי דהתם בתולה דעת אחרים: **לאיזן שירצה בהן**. פי' בקונטרס אלמלא אית ליה ברירה דאי לית ליה ברירה איכא למימר חטאת שהקריב לה שלה היה אלא לחצירתה וקרנן הקרב בשנוי בעלים פסול ואין נראה להשר דהא מוכח ברש וצחים (דף צ.) דסתמא לשמה קאי א"כ בלא ברירה אפשר להקריב לו בסתם ונראה דמוכח דאי אין ברירה איכא למימר של קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה: **בשהתנו**. פי' הקונטרס שהתנו הנשים בכל שיקריב לשמה יהא שלם וקשה לפירוש דהיינו ברירה גמורה שכולה דעת הכהן שאותו שיעשה יתצבר שהוא שלם דכיון שנתערבו הקינן אי אפשר ללל בלא ברירה ונראה לר"י לפרש כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי זה יהיה שלך וכן צנתנו דמי קיניהן לכהן בעירוב ונתנס למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמלא שלא נתערבו הקינן אלא המעות ופריך אי הכי מאי למימרא דכיון שלא נתערבו הקינן פשיטא דשירא ומשני מהו דתימא דגזור התנו אטו לא התנו דכיון שנתנין הדמים בעירוב יקחו גם כן הקינן בעירוב ואז אי אפשר בלא ברירה קמשמע לן דלא גזרינן וכדרב חסדא גרסינן פירוש וקמ"ל נמי דכרב חסדא ותרתי קמ"ל מדנקט שתי נשים ולא נקט באשה אחת משמע דתמא לאשמעינן דלא גזרינן התנו אטו לא התנו ואי לא תמא לאשמעינן נמי דכרב חסדא לא הוה ליה למתני לציזה שירצה עולה ולאציזה שירצה עולה וקריב חטאת דלא הוה צריך להצרי עולה וחטאת אלא יקריב של לזה ללזה ושל רחל ללחל:

אלא